

De Palestijnse verkiezingen

Ruddy Doom

Dienst Derde Wereld UG

Dat Oslo I en II en het interim-akkoord van Kairo in het Westen op veel bijval kunnen rekenen is vrij begrijpelijk. Met de implosie van de Sovjet-Unie en de herschikking van de wereld, werd een akkoord mogelijk dat tot voor kort ondenkbaar was. Hierdoor wordt een probleem dat decennia lang de regio verziekte en dus tot internationale spanningen leidde teruggebracht tot een lokaal conflict. Vooral nu de Arabische buurlanden nationale eieren voor hun geld kozen, lijkt de lont uit het kruitvat verwijderd (laat ons niet overoptimistisch doen, aan spanningen op andere terreinen ontbreekt het in de Arabische wereld niet). Nu we over de wereld een kruistocht voeren ten gunste van multipartisme en parlementaire systemen, waren wij het onszelf verplicht om deze vredesakkoorden te voorzien van een fiat van het volk. Deze verkiezingen waren in eerste instantie de consecratie voor de buitenwereld dat, wat in geheime bijeenkomsten werd bedisseld, nu tevens door de bevolking wordt ondersteund. Het was de formele sluitzegel waardoor de internationale gemeenschap in de toekomst elke terugkeer naar de periode van voor Oslo, kan en zal sanctioneren. Aangezien het ook onze verkiezingen waren, werden er talrijke waarnemers door de EU, Japan en Noorwegen en de NGO-wereld gestuurd. Het rituele karakter van deze verkiezingen werd uiteraard door een mediaslag vergezeld, met als gênant dieptepunt de wijze waarop Jimmy Carter de afgezant van de EU, Carl Lidbom, van het scherm verdrong met de verkiezingsresultaten.

Van terrorist tot president

De uitslag van de verkiezingen van de 'leider' - presidentsverkiezingen zijn het immers officieel

niet - stond bij voorbaat vast. Men kan dit Arafat bezwaarlijk kwalijk nemen: voor een groot deel van de bevolking is hij voorlopig de Garibaldi en de Cavour van de proto-staat. Niemand geeft zo'n troefkaart uit handen en de ervaren politieke kaders gingen een rechtstreeks confrontatie wijselijk uit de weg. Umm Khalil, een 72-jarige dame, die uiteindelijk de handschoen opnam, bezat noch de nationale bekendheid noch de politieke geslepenheid van Abu Ammar. De ironie van de geschiedenis bestond erin, dat wat de internationale gemeenschap en Israël jarenlang hadden beweerd "Arafat is slechts een terrorist", via verkiezingen moest worden omgedraaid in "Arafat vertegenwoordigt de overgrote meerderheid". In de twee gevallen werd de waarheid geweld aangedaan, maar dit deed niets ter zake.

Het is immers duidelijk dat zowat iedereen nu een Arafat wenst wiens machtspositie, formeel gezien, zowat onaantastbaar is. In de eerste plaats geldt dit voor Peres. Met een rumoerige Knesset in de rug kan hij een onderhandelaar die zelf van compromis naar compromis strompelt best missen. Voor de buurlanden moet het idee van een democratisch Palestina in de achtertuin een nachtmerrie zijn. (Even terzijde: het hoofd van de waarnemer van de Islamitische landen was een Saudi, die zoals de Palestijnen smalend opmerkten hiervoor een studiebeurs had ontvangen). Het Westen dat eerst ongenueanceerd alle islamisten tot nieuwe werelddreiging heeft uitgeroepen, vindt een Arafat die Hamas in bedwang houdt veruit de beste oplossing.

Oppositie

Enige oppositie kon alleen maar verwacht worden voor de verkiezingen van de Raad. Bewegingen als deze van Habbash en Hawatme,

die deel uitmaken van de PLO, vonden dat te weinig uit de onderhandelingen was geslept en riepen op tot een boycot. Niet alleen zorgde dit voor interne verscheurdheid, maar in de toekomst dreigen zij zich volkomen te marginaliseren op het herschikte krachtveld. Hamas droeg zelf geen kandidaten voor, maar gaf wel stemadvies ten gunste van bepaalde individuen. Hiermee schoven ze alle beleidsverantwoordelijkheid van zich af, kunnen ze zich radicaal positioneren en hopen in de toekomst alle onvrede en ontgoocheling te verzilveren. Mochten ze deelnemen aan de toekomstige lokale verkiezingen, wat zeker tot de mogelijkheden behoort, dan zou deze strategie wel eens vruchten kunnen afwerpen.

'It's a Fatah affair', zo kan je het best de verkiezingen voor de Raad omschrijven. Fatah, tot voor kort een stroming die buiten de wet stond, bezit uiteraard geen traditie van lidmaatschap zoals onze partijen. Het samenstellen van de plaatselijke lijsten verliep dus zeker niet steeds vlekkeloos. Uiteindelijk werd de geofficialiseerde voordracht gedaan op het hoofdkwartier in Gaza: een techniek die niet de theorie, maar wel de praktijk benaderde van wat bij ons gangbaar is. Arafat opteerde voor een dubbele standaard. Eén: het maximaliseren van de stemmen. Hiervoor was het nodig dat niet alleen diegenen die ter plekke politiek actief waren geweest werden aangewezen, maar dat figuren uit de zakenwereld en uit de traditionele families werden aangehouden. De civiele samenleving alshetware, al staat die veel minder voor democratische en progressieve standpunten als hier wordt aangenomen. Twee: het minimaliseren van een georganiseerde interne tegenstand. Dit wilde in de eerste plaats zeggen dat de tegenstelling tussen de jongeren uit de Intifadah en de kaders uit Tunis moest worden vlakgestreken. Op zijn eigenge-reide manier, zonder zich al te veel gelegen te laten aan enige vorm van inspraak, is Yasser Arafat daarin geslaagd.

Natuurlijk zette dit zeer veel kwaad bloed bij individuen die zich gepasseerd voelden. Maar buiten dit negatieve moment, waren deze op geen enkel moment in staat een front van enige omvang te vormen. Sommigen werden gewoon gecompenseerd voor hun frustratie door onmid-

dellijke beloningssystemen: er werden nieuwe functies gecreëerd, en er werden huizen en mercedessen uitgedeeld. Fatah heeft nu eenmaal een lange ervaring om ideologische oppositie gewoon af te kopen. Maar, dit kon uiteraard niet beletten dat er toch een groot aantal onafhankelijke kandidaten naar de gunst van de kiezer gingen. De overgrote meerderheid hiervan, vergeet het niet, komt uit Fatah-middens.

De fijne kneepjes

Om een eventuele aantasting van Arafats positie in de toekomstige Raad in te dammen werd daarenboven de trucendoos opengetrokken. De periode waarin propaganda mocht worden gevoerd werd ingekort, de kiesdistricten werden vakkundig verknipt, er werden in allerijl nog een aantal te begeven zetels bijgemaakt... Daarnaast kon er nog altijd wat intimidatie worden uitgeoefend. Men mag niet uit het oog verliezen dat de meerderheid van politie en leger werd geïmporteerd en niet aan natie of partij, maar aan de partijtop loyauteit betoont. Hetzelfde geldt voor grote delen van de administratie die verantwoordelijk was voor het organiseren van de verkiezingen. Dus, werden er al eens selectief taxen geheven op verkiezingsspandoeken, werden er militanten van het DFLP-PLFP opgepakt werden graffiti-spuuters beboet, enz. De kaarten waren zodanig geschud dat er op 20 januari nog weinig kon mislopen. Met de verkozen 'onafhankelijke' Fatah-kandidaten ligt de verzoening immers reeds in het verschiep.

Maar, natuurlijk moest er nog gekozen worden, en heeft de kiezer voor de overwinnaar achteraf gelijk, dan weet je toch maar nooit vooraf. De eerste vraag was natuurlijk: laat men zich registreren en komt men ook effectief stemmen? In beide gevallen viel dat mee. Vergeleken met Westerse landen waar geen kiesplicht bestaat was dit zelfs een succes. Dit heeft deels te maken met het feit dat de verkiezingen toch een belangrijke symboolwaarde hadden. Na al die bezettingsjaren, en ondanks alle mogelijke bedenkingen en zelfs fundamentele bezwaren lag het emotioneel bijzonder moeilijk om dit recht nu niet aan te wenden. Voor een ander deel was de verregaande vermenging van agenda's mee ver-

antwoordelijk voor het kiesgedrag. In Nablus, Jericho, Gaza-city, ... werd ingespeeld op de lokale verzuchtingen: bijvoorbeeld meer infrastructuur, beter onderwijs, uitbouw van de sociale voorzieningen, enz. Indien men dus een stem uitbracht voor mijnheer X - mevrouw lag iets moeilijker - wilde dit dan zeggen dat men achter Oslo stond, dat men het programma van Fatah onderschreef, of dat men hoopte dat er eindelijk riolering zou komen zoals X had beloofd? Natuurlijk zijn de Palestijnen gepolitiseerd, maar waarom zouden ideologische kwesties er zoveel zwaarder wegen dan bij ons? Geen enkele kandidaat kan er zelfs maar de minste twijfel over laten bestaan dat al-Quds de hoofdstad wordt. Maar, dit is de toekomst: geen enkele kandidaat verspilt vijfhonderd stemmen door niet te benadrukken dat hun regio tot een prioritaire ontwikkelingszone moet uitgroeien. Er is op de Westbank geen kiezer te vinden die in het publiek verklaart dat niet alle medestrijders naar Palestina moeten terugkeren. Doch, dit is een probleem dat gradueel zal worden opgelost en dat geen enkele vertraging oploopt door een kandidaat aan te kruisen die voor volgend jaar stromend water in de wijn voorziet. Hier had Arafat zijn Palestijnen juist ingeschat: ze kozen, weze het mopperend, voor die ene, zij het magere vogel

in de hand. Arafat is dan ook al jaren bezig met macht. Hij is geen voorzitter van een Palestina-comité in de Vlaamse Ardennen.

Het haalbare

In het verleden hebben de Palestijnen vaak hun dromen voor werkelijkheid gehouden. Nu, mede door de povere resultaten van deze strategie, grijpen ze naar wat nog haalbaar is: een deal. Israël, een land dat intern aan zijn burgers formele gelijkheid biedt en deze onthield aan alle ingezetenen van het territorium, staat grond af (die hen niet toebehoort) in ruil voor externe wederzijdse erkenning met een nieuwe proto-staat die deze interne gelijkheid voor de eigen burgers niet garandeert. De Palestijnen maken zich weinig illusies over de toekomstige aard van hun politieke systeem, maar een staat en grondgebied laten ze zich niet meer ontfutselen. Van dode helden alleen leef je tenslotte evenmin als van de vrijblijvende sympathie van westerse activisten. Voor wie politiek ziet als een bedrijf waarin machtsverwerving en machtsbehoud centraal staat, was 20 januari een keerpunt. Voor wie een instrumentele visie koestert op parlementarisme was er zelfs sprake van moderne verkiezingen. Alleen wie dacht dat dit per definitie samenvalt met democratie moet zijn mening wat bijstellen.